

הבית אין צריכים להקיצו משניתו⁹⁹⁹ אלא מנחין אותו ליטן עד שינער מאליו¹⁰⁰⁰ ואם הקיץ משינתו לאחר שעלה עמוד השחר ורוצה לחזור וליטן צריך לילך לתוך הסוכה וליטן שם כיון שכבר עלה עמוד השחר¹⁰⁰¹;

תר"מ מי הם הפטורים מיישיבת סוכה וכו' כ"ב סעיפים:

א נשים ועבדים פטורים מן הסוכה¹⁰⁰² מפני שהוא מצות עשה שהזמן גרמא¹⁰⁰³ אבל מי שחציו עבר וחציו בן חורין חייב בסוכה¹⁰⁰⁴ מחמת צד חירות שבו¹⁰⁰⁵;

ב טומאים ואנדרונוגוס חייבים בסוכה מספק¹⁰⁰⁶ שמא הוא זכרי אבל אינם צריכים לברך לישב בסוכה¹⁰⁰⁷ שכל ספק ברכות להקל¹⁰⁰⁸ אבל אם ירצו לברך הרשות בידם¹⁰⁰⁹ כמו שנתבאר בסיומן י"ז ע"ש.

ואפילו נקבות וודאות אם ירצו לישב בסוכה ולברך הרשות בידם¹⁰¹⁰ אבל מי שכבר בידך לישב בסוכה לא יחזור ויברך כדי להוציא את הנשים¹⁰¹¹ כיון שאין הנשים חייבות בברכה זו הרי זו ברכה לבטלה כמו שנתבאר בסיומן תקפ"ט¹⁰¹² ע"ש;

ג אע"פ שהקטנים פטורים מן הסוכה¹⁰¹³ מן התורה עד שיהיו בני י"ג שנים מכל מקום מדברי סופרים¹⁰¹⁴ כל קטן שאינו צריך לאמו¹⁰¹⁵ הדינו בן שש שנים¹⁰¹⁶ שלימות¹⁰¹⁷ ואם הקטן חכם¹⁰¹⁸ וחרף¹⁰¹⁹ בענין שאינו צריך לאמו אפילו כשהוא בן חמש שנים שלימות חייב בסוכה כדי לחנכו במצות אבל כשעדיין הוא צריך לאמו כשם שאמו פטורה כך הוא פטור אפילו מדברי סופרים כיון שהוא צריך לה¹⁰²⁰;

ד אע"פ שהקטן שאינו צריך לאמו חייב בסוכה מכל מקום אם הוא אוכל וישן חוץ לסוכה אין צריכין למחות בידו ולגעור בו כמ"ש בס"ש שמ"ג¹⁰²¹ אבל אביו חייב לגעור בו ולמחות בידו ולהכניסו לתוך הסוכה כדי לחנכו במצות¹⁰²² אבל אמו אינה חייבת לחנכו במצות¹⁰²³ והרי היא אצלו כשאר כל אדם¹⁰²⁴ ומותר לה ליתן לפניו לאכול חוץ לסוכה

יד משנה בת, א. מור ושול"ע ס"א.

טו גמרא בת, ב. מור ושול"ע ס"ב.

טז חזונה שם. מור ושול"ע שם.

יז נחרא עירובין פ"ב, ב (רב אסי, לענין עירוב, בן שש

ולדעת ריש לקיש, כבר ארבע כבר המש). תוב"י פ"ו

ה"א (לזריסת כמה הפוסקים: בן שש ולזריסת מ"מ וכו':

בן חמש בן שש). שו"ע שם (בבן חמש בן שש). וראה

הל' ת"ת לרבנו פ"א ק"א סק"א קרוב למור (שם נתבאר

ההבדל ל' הנימחות).

יח בבירוא וגמרא שם ע"ב (עד בן שש ועד בכלל),

לפירוש שבק"א שם (דהיינו על שנה ששית בכלל ולא

על שבעית). וכן מובאר בגי' שם (לזריסתו). מ"ז סק"ב.

יט לבוש ס"ב.

כ רש"י שם ס"א (לענין כבר ארבע כבר המש). אחרונים.

מ"ז ריש סק"ב. מ"א סק"ב (וראה גמרא שם, שלדעת

ריש לקיש היינו כשאזיה לאבה בנראה. ובק"א שם,

דבמבוא וראי איתיה לאבה, שהרי מצות הנקד היא על האב

לברך, בדלקמן ס"ד).

כא ר"ן (ג, א) ד"ה מנחין נשים. לבוש שם.

כב מ"א וש"ג.

כג בדלעיל שם ס"ב, וש"ג.

כד מ"א סק"ב. ובדלעיל שם ס"ד, וש"ג.

כה ראה הערות וציונים להל' ת"ת ה"ב ע' 692.

קפט רש"י שם ד"ה אלא. משנעות מור ורמ"א ס"ג. לבוש

ס"ג, מ"ז סק"ה.

קצ לבוש שם. מ"ז שם.

קצא גמרא שם. מור ושול"ע שם.

סיומן תרמ

א חזונה בת, א. מור ושול"ע ס"א.

ב גמרא בת, סק"א. לבוש ס"א. מ"ז סק"א. ובדלעיל ס"ז ז

ס"א וש"ג.

ג הרמ"ב פ"ו ה"א. שו"ע שם. ובדלעיל ס"ה תקפ"ט ס"א

(לענין שופר).

ד לבוש סוף ס"א.

ה רמב"ם שם. שו"ע שם. ובדלעיל ז ס"ב (לענין ציצית).

ס"ה תקפ"ט ס"ב (לענין שופר).

ו לבוש סוף ס"א.

ז בדלעיל ס"ז ז ס"ב (לענין ציצית).

ח ראה לעיל ס"ה קסו י"ב וש"ג.

ט רמ"א ס"ז ז ס"ב.

י סק"ג ג, וש"ג.

יא ראה תוס' ר"ה לג, א ד"ה הא. רא"ש שם פ"ד ס"ג ז

ר"ן שם (ב, מ) ד"ה וכו'. רמ"א שם. לעיל שם.

יב מ"א סק"א.

יג סק"ג ב.

הלכות סוכה תרמ

שכג

אע"פ שידעת שבודאי לא יכנס לסוכה לאכול אלא יאכל במקום שנתנה לפניו אין בך כלום כיון שאינה אומרת לו שיאכל חוץ לסוכה¹⁰:

ה' לא חיבה תורה לישב בסוכה אלא כדרך שאדם דר בביתו כל השנה לפיכך¹¹ מי שהוא מצמער¹² בשיבת הסוכה וכשיצא ממנה ינצל מן הצער¹³ פמור מן הסוכה שאף בכל השנה אין אדם דר במקום שהוא מצמער כמה דברים אמורים בשאר סעודות ההגן אבל בלילה הראשונה אף המצמער חייב לאכול כוית בסוכה¹⁴ כמו שנתבאר בס' תרל"ט¹⁵:

ז' אוהו מצמער¹⁶ זה שאינו יכול לאכול¹⁷ או לישן¹⁸ בסוכה מפני הרוח שמצערו או מפני הזבובים והפרעושים¹⁹ וכיוצא בהן או מפני ריה רע²⁰ שמרחיץ בתוך הסוכה וכשיצא ממנה ינצל מכל אלו²¹.

במה דברים אמורים שגולד לו הצער במקרה אחר שעשה שם הסוכה אבל אם עשה סוכה במקום שידוע לו שיצמער אח"כ בה²² כגון שעשה במקום שהרוח מצויה ושוולמת שם²³ ואפילו עשה במקום שלא יהיה לו צער באכילה אלא שיהיה לו צער בשינה²⁴ כגון שעשה ברחוב²⁵ שאי אפשר לו לישן שם בנחת מהמת מורא הגנבים והליוסטים הרי סוכה זו פסולה ואינו יוצא בה אפילו באכילה אף על פי שאין לו צער כלל בה לפי שכל סוכה שאינו יכול לאכול ולשתות ולמייל לישן בה בנחת בלא שום צער אינה נקראת דירה כלל לפי שאינו דומה לביתו שיכול לעשות שם כל צרכו בנחת²⁶.

אבל מי שעשה סוכה ברחוב ואינו מתיירא בנפשו לישן שם בלילה אע"פ שמתירא שלא ינבכו בלי תשמישו שבסוכה הרי זו כשרה שהרי היא ראויה לו לדירה כיון שאינו מתיירא לישן בה וכלי תשמישו יכול להכניסן בלילה לתוך הבית²⁷.

וככל מקום לכתחלה אין לעשות סוכה ברחוב כמו שנתבאר בס' תרל"ז²⁸ ע"ש:

ז' מי שעשה סוכה קמנה בענין שמצמער בה בשינה שלא יוכל לפשוטו בה ידיו ורגליו²⁹ הרי זו כשרה³⁰ וחייב לישן בה ולכפר ידיו ורגליו³¹ לפי שאין חשוב צער שכן דרך האדם שלפעמים ישן בכפפת גופו ואיבריו³².

המצמער אין פמור מן הסוכה אלא הוא בעצמו אבל משמשו חייבים בסוכה³³ דהיינו שאם הם רוצים לאכול או לישן חייבים לכנס לתוך הסוכה.

לח יראים השלם סי' תכא. מרדכי רמז תשנ. הנהגות מימוניות פ"ו אות א. הנהגות אשרי פ"ב סי' יב. רמ"א ס"ד. לבוש ס"ד. מ יראים השלם שם. מרדכי שם. הנהגות אשרי שם. לבוש שם. מא לבוש שם. מ"א קפ"ו. מב יראים השלם שם. מרדכי שם. הנהגות אשרי שם. רמ"א שם. ראה הקרי נהלכות ח"א לו, א. מג שו"ת רמ"א סי' כמ. דרכי משה ס"ק ה. מ"א קפ"ו. מד סקף יא. מה תרומת הרשן סי' צב. דמ"א ס"ד. מו ראה מ"ז סק"ה. מז תרומת הרשן שם. רמ"א שם. מ"א סק"ב. מח תרומת הרשן שם. לבוש שם. מט נהרא כג, א. מור ושוע"ע ס"ד.

כו מ"א סי' תרנז סק"ב (ושם גם המנע דלא דמי לרא דלעיל שם ס"ד). וראה לעיל סי' שצג ס"ו וש"נ. כז תוס' כג, א. מ"ה הלכתי יראים השלם סי' תכא. מרדכי רמז תשנ. לבוש ס"ג. מ"ז סק"ו. כח רמז נהרא כג, א. מור ושוע"ע ס"ד. כט יראים ומרדכי שם. רמ"א סוף ס"ד. ל כלבו סי' עק (לח, א) בשם ה"ר שלמה. דמ"א רס"ד. לא דעה ה"א דלעיל שם סי' י"ג, שכן עיקר (שם סי"ט). לב רמב"ם פ"ו ח"ב. שו"ע סי' ה'. לג יראש פ"ב סי' יב. אהרות חיים ה"ל סוכה אות לב בשם רוב הפוסקים. מור ונ"א סק"ה. לד רמז כג, א. רמב"ם שם. מור ושוע"ע שם. לה רב שם (משום בקי), לפירוש הערך ערך בק (הג'). רמב"ם ושוע"ע שם. לו רבא שם. רמב"ם ושוע"ע שם. לז כדלעיל ס"ה.

הלכות סוכה תרמ

שכר

אבל מי שהוא חולה¹ אפילו אין בו סכנה אפילו אין לו אלא מיוחד בראשו או בעינו² וישיבת הסוכה קשה לו³ גם משמשו פמורין מן הסוכה לפי שהן עוסקין במצוה וכל העוסק במצוה פמור מצוה אחרת⁴ לפיכך אינן פמורין אלא בשעה שהם משמשים אותן⁵ שאז הן עוסקין במצוה:

ך מי שמקוץ דם חייב בסוכה⁶ שאינו מצטער כלל ואדרבה הוא שמח ומרבה באכילה ושתיה⁷ כמה דברים אמורים כשאנו מקוץ אלא כדי לשמור בריאותו ואינו מרגיש שום חולי בעצמו אבל אם מרגיש בו חולי (מחמת הקזה) ויש שם קצת קרירות הרי זה פמור מן הסוכה⁸.

מכל מקום לכתחלה אין להקוץ דם בתוך החג אם אפשר לו להקוץ קודם החג או להתאחר עד אחר החג⁹ שאין לאדם להביא את עצמו לידי צער בחג בענין שיפמור מן הסוכה. ומטעם זה אין לשתות סם המשלשל בתוך החג כל שאפשר לו להקדים או לאחר ואם עבר ושתה פמור מן הסוכה¹⁰ כיון שהקרירות קשה לו¹¹:

ם מי שכבו לו נרותיו בסוכה כליל שבת¹² שבתוך החג¹³ ויש לו נר דולק בתוך ביתו מותר לו לצאת מהסוכה ולאכול בתוך ביתו במקום הנר לפי שצער הוא לאדם לאכול בחושך בלא נר¹⁴ ואפילו יש לחבירו נר בסוכתו אין אומרים לזה שכבו נרותיו הבא סעודהך לסוכת חבירך ואכול שם לאור הנר¹⁵ לפי שהוה ג"כ צער לאדם לאכול בסוכת חבירו שאין ערב לאדם אלא בשלו¹⁶ מכל מקום אם אפשר לו לבא לסוכת חבירו בלא טורח גדול אין להקל בדבר¹⁷ לפי שאין זה מצטער גמור שיפמור מן הסוכה כשבייל כד: י מותר לפרוש בגד או סדין בסוכה מן הצד בשבת או ביו"ט להגין מפני הרוח שלא יכבה את הנרות¹⁸ ואין איסור משום עשיית אהל בשבת וביו"ט שאין במחיצה משום אהל כמו"ש בס"י שמו"ז ס"ו.

אבל אסור לפרוש תחת הסכך¹⁹ אפילו אם הוא בענין שאם לא יעשה כך לא יוכל לאכול כלל בסוכה מחמת הרוח שיוכבה את הנרות כליל שבת לפי שאין מצוה סוכה דוחה את שום איסור אפילו של דבריהם²⁰ מטעם שנתבאר בסוף סימן תקפ"ז ס"ג ע"ש. אבל מותר לפרוש על גבי הסכך אם (ענין ס"י תרכט מ"א כ"ב) הוא ע"ש שאם לא יעשה כך

1 נ משנת כה, א. מור וש"ע ס"ג.
 2א ברייתא כו, א. מור וש"ע שם.
 2ב ד"ש"א בה, א ד"ה חולין (ומצטער בה) לבוש ס"ג (דשנא חזיק לו טורח עוליתו או ישיבתו בסוכה).
 2ג לבוש שם, וברע"ל ס"י לח ס"ז וש"ע. וראה גם לקמן ס"ה.
 2ד איהות חיים הלי' מוכח אות לב. שו"ע שם בשם ויש מי שאומר. וראה פתחא וזמא ס"ג ערך השלחן ס"ג.
 2ה אור וזונו הלי' מוכח ס"י רצפ. הנהגות אשרי פ"ב ס"י יב. רמ"א ס"ג.
 2ו אור וזונו שם. הנהגות אשרי שם. דרכי משה ס"ק ב. מ"ז סק"ג. מ"א סק"ד.
 2ז ס"ז שם. וראה גם לעיל ס"י שבת סכ"ד וש"ע.
 2ח אור וזונו שם. הנהגות אשרי שם. דרכי משה שם. מ"א ופ"ז שם.
 2ט ח"א שם.
 ע עשיית אהל אינו בריט, וברע"ל ס"א.
 עא סכ"ב. וראה גם לעיל ס"י תרכ"ה.
 עב ספק"ה (מחלוקת אם מותר לאכול לתתיו).
 עג בקונטרס השלחן הגדה: בענין.

הלכות סוכה תרמ

שכה

לא יוכל לאכול בסוכה לפי שאין כאן אהל כלל כיון שאין גובה מפה בין הסדן לסכך שתחתיו^{טז}.

אבל אם אין ברור לו שאם לא יפרוס שם סדן לא יוכל לאכול בסוכה אפילו כחול אסור לפרוס סדן תחת הסכך או על גבי הסכך משמע שנתבאר בסוף סי' תרכ"ט^{טז}:

יא אין המצמער פטור מן הסוכה אלא אם כן הוא מצמער בדבר שדרך בני אדם להצמער בו^{טז} אבל אם הוא מצמער בדבר שאין דרכן של בני אדם להצמער מחמת דבר זה במלה דעתו אצל כל אדם^{טז} אלא א"כ ידוע שהוא מאנני הדעת^{טז} והוא מצמער בדבר שכל אנני הדעת מצמערין מחמת דבר זה^{טז} אבל אין כל אדם יכול לומר מאנני הדעת אני אלא א"כ ידוע שהוא מאנני הדעת^{טז}:

יב אע"פ שהיושן בסוכה בכילה שיש לה נג רחב מפה וגובה עשרה מופחים לא יצא ידי חובתו^{טז} מכל מקום אם יש יתוושן בסוכה שמצמערין אותו מומב שישן בכילה זה^{טז} משישן חוץ לסוכה^{טז} לפי שיש מי שמתיר לכתחלה^{טז} לישן בכילה זו^{טז} אפילו במקום שאין שם יתוושן אע"פ שאין הלכה כדבריו בדבר זה:

יג אבל חייב בסוכה^{טז} אפילו ביום ראשון^{טז} ואע"פ שצער הוא לו לישב בסוכה שהאכל חפץ להיות מתבודד להיות מרוד בצערו ובאבלו^{טז} אע"כ חייב לישב בסוכה ולהסיר האכלות מלבו^{טז} בענין שלא יהיה לו צער כלל בישיבה בסוכה אבל אם אינו יכול להסיר האכלות מלבו כגון שהמת חביב לו מאוד^{טז} ויש לו צער בסוכה^{טז} שאינו יכול להיות מרוד שם באכלות כמו בביתו שישב שם בדרך פמור מן הסוכה:

יד סעודת ברית מילה וכן הסעודה שאוכלין אצל הולדת^{טז} (כך היה המנהג בימים הראשונים^{טז}) חייבים בסוכה אע"פ שצד להם המקום לשבת שם ואי אפשר להם לשמח כראוי אע"פ יאכלו בסוכה ואותם אנשים שצד להם לא יאכלו כלל בסעודה זו^{טז} אע"פ שסעודת ברית מילה היא סעודת מצוה^{טז} מכל מקום אינה מצוה גדולה כל כך^{טז} לחדות מצות סוכה כשכילה שהיא מצות עשה של תורה:

טז המהלך בדרך בימי הסוכות^{טז} אם הוא אוכל וישן על פני השדה במקום שאין שם ישוב כלל^{טז} אינו צריך לפרוח ולעשות לו סוכה אפילו הוא יושב כל ההג במקום

עד מ"א ס"ק ה.

עה סוף סימן זה בשו"ע"ד לא הגיע לדנינו, וראה שו"ע שם סי"ט.

עו מור. דמ"א ס"ד.

עז מ"ז סק"ז.

עח ונראה כפ, א. ר"ף (ג, א), ר"א ש"פ סי' ב.

עט ב"ח ד"ה וכו"ש ונראה. ט"ז שם.

פ דמ"א סק"ט.

פא כדלעיל סי' תרכ"ט.

פב בקונטרס השלחן הגדול: יז.

פג דמ"א סק"ט, ממשמעות נגמרא א, רב שרא לרב

אחא כ"ז.

פד רבה בר רב הונא נגמרא א, א. כרבי יהודה במשנה

כ, ב.

פה מ"א שם.

פו נגמרא כה, ב. מור וש"ע ס"ה.

פז נגמרא שם (שכיב) הראשון פמור מתפילין וחייב

בסוכה). וראה מ"א סי' תקנח סק"ה. לעיל סי' תעב ס"ג.

פח ר"א ש"פ סי' ז. מ"א סק"י.

פט נגמרא שם (לחובי הערות). ר"א שם. מ"א שם.

צ תניא סי' פג. מ"א שם.

צא מ"א שם.

צב מהר"ק שריש קעה. דמ"א ס"ו.

צג בלילה שלפני המילה. וראה לוח ברכת הנתיב פ"ד

ה"א (סעודת בן זכר), וש"ג. "כפר הכ"ד" 1017 ע'

14. 1019 ע' 14.

צד מ"א ס"ק יג (די להם ב' אנשים).

צה רמ"א יוד" סי' רסה ס"ב. וראה גם לעיל סי' רנח ס"ג.

סי' תמד סט"ז.

צו מהר"ק שם. דמ"א שם.

צז כדירתא כז, א.

צח ר"ן (ב, א) דיבור הא'. אריות חיים הל' סוכה אות

לג. דמ"א סוף סקפ"ג.

אחד בשדה^{טז} ויש לו סיפוק לעשות לו סוכה במקום הזה אעפ"כ אינו צריך לטרוח בשביל כך^{יז} אלא אם יש שם במקום חנייתו סוכה מוכנת עשויה לשם צל הרי זה יושב בה^{יח} ואם לאו אוכל ושותה וישן על פני השדה לפי שהסוכה היא כעין דירת ביתו ככל השנה ואין אדם קובע דירתו במקום שאין שם ישוב כלל^{יט}:

מז אבל כשהגיע למקום ישוב^כ אפילו הוא ישוב גוים ורוצה לאכול או לישן שם חייב לעשות לו סוכה^{כא} ויבנם לתוכה לאכול ולישן^{כב}.

כמה דברים אמורים כשיש לו פנאי לעשות סוכה משעה שהגיע לישוב עד שעת האכילה^{כג} והשינה של עוברי דרכים כיוצא בו דהיינו שאם הוא מהלך ביום ולן בלילה בישוב^{כד} ויש פנאי לעשות סוכה משהגיע לישוב עד עת האכילה והשינה של עוברי דרכים המהלכים ביום ולזין בישוב וממחרין לאכול ולישן בתחלת הלילה בענין שיוכלו לקום בהשכמה לילך לדרכם אבל אם הגיע לישוב סמוך לעת האוכל^{כה} או לעת השינה של עוברי דרכים כיוצא בו בענין שאם ימרח לעשות סוכה קודם עת האכילה והשינה של עוברי דרכים כיוצא בו יהיה לו עיכוב בדרכו שלא יוכל לילך למחר בהשכמה לדרכו אינו צריך לטרוח ולעשות סוכה ומותר לו לאכול ולישן בבית.

ואין צריך לומר שאם אינו רוצה להתעכב כלל בישוב^{כז} רק לאכול ולישן ולמחר לילך לדרכו שאינו צריך לטרוח ולעשות סוכה כיון שמחמת זה יהיה לו עיכוב בדרכו ואפילו אם הוא הולך לדבר הרשות מכל מקום אינו מחויב לדור בסוכה בקביעות ימי החג ויותר ממה שהוא דר בקביעות בביתו כל השנה וכשם שהוא מניח את ביתו ככל השנה והולך לדרך כך מותר לו להניח סוכתו ולילך לדרך^{כח} וכשם שבכל השנה כשהוא בדרך לפעמים אינו אוכל בתוך הבית כדי שלא יהיה לו עיכוב בדרכו כך מותר לו לאכול ולישן חוץ לסוכה מפני איחור דרכו:

יז אותן ההולכים לכפרים לתבוע חובותיהם^{כט} ולנים שם בכפר כיון שמן הדין הם חייבים לעשות שם סוכה^ל כיון שהם שוהים ומתעכבים הרבה ככל כפר וכפר לכן אם אינו עושים שם סוכה אסור להם לאכול ולישן שם וצריכין הם לשוב לבתיהם ככל לילה לאכול ולישן בסוכה^{לא}:

יח וכל זה במי שהולך לדבר הרשות אבל מי שהולך לדבר מצוה^{לב} כגון להקביל פני רבו^{לג} או לפדיון שבויים^{לד} וכיוצא בזה^{לה} והגיע לישוב בעוד שלא עשה מצותו^{לו} אינו צריך לטרוח ולעשות סוכה ואפילו אם יש שם סוכה בנויה אם אינה מוזמנת לפניו

צט גמרא מו. א. ורש"י ותוס' ד"ה גמירי. מ"א שם.

ק מ"א שם.

קא תוס' דף מז שם.

קב ראה אירחות חיים שם.

קג תנ"י בג. א. ד"ה וחיבין ר"ן (יב, א) דבור הא'. מ"א

מקט"ו.

קד מ"א שם.

קה גמרא (בביראת) שם (וחיבין בלילה). מור וש"ע ס"ו.

קו מ"א שם.

קז תנ"י שם. מ"א שם.

קח מ"א שם.

קט מ"א שם.

קי רש"י ותוס' שם ד"ה הלכתי רמ"א ס"ח.

קיא אירחות חיים שם. הובא ב"י שם. רמ"א שם. מ"א

מקט"ו.

קיב מ"א שם.

קיג אירחות חיים ב"י ורמ"א (המחזור תע"ב). מ"א שם.

קיד משנת בה. א. מור וש"ע ס"ו.

קטו גמרא כג. א. רש"י ותוס' כה. א. ד"ה שלוחי. מור

ולבוש ס"ו.

קטז רש"י ותוס' שם. מור ולבוש שם (ושם גם) גם ללמוד

תורה. וראה לעיל ס"ח תמו"ח ש"ע.

קקז מור ולבוש שם.

קקח אור ודוע הל' סוכה ס"ח. רצנו. הנהגת אשרי פ"ב ס"ו ג.

הלכות סוכה תרמ

שכו

אינו צריך לטרוח^{קס} ולחזור אחריה^{קכ} ומותר לו לאכול ולישן בבית שכל זמן שאינו בביתו והוא טרוח במחשבת המצוה ובתקוניה^{קכ} הרי זה נקרא עוסק במצוה וכל העוסק במצוה^{קכ} אחת אין צריך לטרוח ולחזור אחר מצוה אחרת כעוד שהוא עוסק במצוה זו ואף על פי שאפשר לו לקיים שתי המצוות בלי שום שיהוי ועיכוב להמצוה שעוסק בה מכל מקום התורה פטרתו מלטרוח ולחזור אחר מצוה אחרת^{קכ} כמ"ש בס"ל"ח^{קכ}.

אבל אם אינו צריך לטרוח ולחזור אחר סוכה כגון שיש סוכה מוזמנת לפניו חייב לכנס לתוכה לאכול ולישן^{קכ}.

ואם אינו יכול לאכול ולישן כל כך בטוב בסוכה כמו בבית ויהיה יגע למחר מחמת מניעת השינה ולא יוכל לעסוק במצוה כראוי פטור מלישן בסוכה^{קכ}:

יט שומרי העיר ביום^{קכ} דהיינו כל היום הן מהלכין סביב העיר^{קכ} לשמרה מגיטות הבאות עליה^{קכ} פטורין מן הסוכה כל היום ומותר להם לאכול חוץ לסוכה ואפילו אם יש שם סוכה מוכנת אינם צריכים לכנס לתוכה לאכול אם הוא בענין שעל ידי כן יתבטלו משמורתה^{קכ} אבל חייבים בסוכה כלילה שאז אינן שומרים את העיר ואם הם שומרים כלילה ולא ביום פטורים כלילה וחייבים ביום^{קכ}:

כ שומרי גנות ופרדסים^{קכ} שהן קבועין שם^{קכ} ביום ובלילה פטורין מן הסוכה בין ביום בין בלילה ואע"פ שהן קבועין במקום אחד כל ימי החג אע"פ אין מחייבין אותו לעשות סוכה במקום ההוא לפי שאם יעשה השומר סוכה במקום אחד ידע הגנב שיש לו לשומר מקום קבוע ויבוא ויגנוב ממקום אחר^{קכ} ונמצא שע"י הסוכה אין שמירתו כלום והתורה לא חייבה לעשות סוכה אלא כמו שדרר בביתו וזה שמניח דירת ביתו כשביל שמירת ממונו מהפסד אין מחייבין אותו לישב בסוכה שעל ידי זה יגיע לו הפסד לממונו.

אבל אם היה שומר כרי של תבואה שיכול לשמור כל הכרי ממקום קביעתו חייב לעשות לו סוכה במקום קביעתו^{קכ} כיון שלא יגיע לו שום הפסד על ידי כך אע"פ שסוכה זו תהיה רחוקה מן העיר בענין שאי אפשר לו להביא לשם כל בלי תשמישו שהוא משתמש בהן בביתו מכל מקום כיון שמניעה זו אינה מחמת הסוכה שהרי אף אם לא יעשה ככאן סוכה לא ישתמש בכלי תשמישו שבביתו לכך אינו נפטור מן הסוכה בשביל כך^{קכ}:

כא וכן אותן היושבין בחנות כל היום אפילו אם דרים חוץ לעיר רחוק מן חנויותיהם שבתוך העיר אף על פי כן חייבים לעשות סוכה אצל חנויותיהם לאכול שם ואסור

קל ליישב תבורת הפרי מגדים ולבושי עדר על המ"א שם (משא"כ בשומרי גנות דלקצן ס"כ, לא פטרתו אלא מלעשות סוכה).
קלא ברייתא שם, מור ושילע שם.
קלב גמרא [ברייאתא] שם, מור ושילע ס"ו.
קלג רש"י שם ד"ה שומרי.
קלד רבא כנגרא שם ורש"י ד"ה פריה, מור ושילע שם.
קלה נגרא שם אליבא דרבא ורש"י ד"ה כריא, מור ושילע שם.
קלו ראה ר"ן (יב, א) ד"ה רבא אמר, מ"א סק"ן וראה לעיל ס' תרל"ט ס"ד וס"ח.

קט מ"א סק"ד.
קכ רא"ש פ"ב ס"ו ג.
קכא רש"י כו, א ד"ה הולכים.
קכב נגרא כו, א, וראה גם לעיל ס"ג.
קכג ר"ן (יא, א) ד"ה ואיבא, מ"א ס"ק ד.
קכד סק"ג ו, וש"נ.
קכה ר"ן שם ד"ה ומהו, מ"א שם, וכ"ה לעיל שם.
קכו רבייתא ס' תרל"ה, מרדכי רמז תשנ, הגהות מינוניות פ"ז אות ד, מ"א שם.
קכז גמרא [ברייאתא] כו, א, מור ושילע ס"ט.
קכח מ"א סק"ז.
קכט הירושלמי פ"ב ה"ה, מ"א שם.

להם לאכול בתוך החנות¹⁷⁷ ואם אי אפשר להם לעשות סוכה אצל החנות צריכים לשוב לבתיהם לאכול בסוכה¹⁷⁸:

בב ישראלים השכורים אצל נכרי בהג הסוכות לעשות בתוך כרמו את יינו פמורין מן הסוכה בין ביום ובין בלילה לפי שהן צריכים לשמור תמיד את היין ממגע נכרי¹⁷⁹.

אבל אם הוא בענין שאין צורך לשמור תמיד כגון שהיין כבר נעשה בהכשר ומונח בחצרו¹⁸⁰ של הנכרי שאין הישראל צריך להיות יושב ומשמר תמיד אלא כשהישראל דר בחצר זו שהיין בתוכו די בכך כמ"ש ביו"ד בס"י קל"א¹⁸¹ ולכך חייב הוא לעשות סוכה בחצר זו ולדור בתוכה כל ימי החג:

תרמ"א שאין מברכין שהחיינו על עשיית הסוכה וכו' ב' סעיפים:

א העושה סוכה¹⁸² בין לעצמו שישב בה הוא עצמו כהג ובין לאחרים¹⁸³ שישבו בה כהג אינו מברך על עשייתו דהיינו שאינו מברך אשר קדשנו במצותו וצונו לעשות סוכה¹⁸⁴ כמו שמברכים על עשיית שאר כל המצות לפי שעשייתה אינה גמר המצוה¹⁸⁵ שעיקר המצוה הוא לישב בה כהג.

אבל שהחיינו היה ראוי לברך בשעת עשייה אם עושה אותה לעצמו¹⁸⁶ שהרי היא מצוה הבאה מזמן לזמן¹⁸⁷ ואם עושה אותה לאחרים היה ראוי שבעל הסוכה¹⁸⁸ שישב בה כהג יברך שהחיינו בשעת עשייתה שעיקר הברכה נתקנה על השמחה שיש לאדם מן המצוה¹⁸⁹ שאינו תריוה ובאה מזמן לזמן ועיקר השמחה היא לבעל הסוכה ולא להעושה הסוכה¹⁹⁰.

אבל אין אנו מברכין כלל שהחיינו בשעת עשייה אפילו אם עושה סוכה לעצמו לפי שאנו סומכים על ברכת שהחיינו שאומרים בקידוש היום¹⁹¹ שבליל יו"ט בשביל מצות קידוש היום שהיא ג"כ מצוה הבאה מזמן לזמן¹⁹² וברכה אחת עולה לכאן ולכאן¹⁹³:

ב כמה דברים אמורים כשמקדש קידוש היום בתוך הסוכה אבל אם בליל יו"ט קידש בתוך הבית אינו יוצא בברכה שהחיינו שצריך לברך על מצות ישיבת הסוכה¹⁹⁴ בברכה

קל"א סק"פ.

קל"ב כדלעיל סי"ז. וראה מסגרת השלחן סי' קל"ה ס"ק יג.

גידול תורה (ג'.) ב' ע' נג.

קל"ט הגות סמ"ק סי' צג אות נג. הגהות מיוסגות

(קושטא) פ"ו ה"ד. כלבו הל' סוכה סי' עא (לה, א).

תרמ"א ס"ה.

קמ' מ"א סק"ח.

קמ"א סימן זה בשוע"ר הגיע לדנינו, וראה שו"ע שם

ס"א (שהקרא בנתנו בחצרו מני בנה שדר בחצר,

משא"כ בעושה ינו).

סימן תרמ"א

א נהרא מנחת נט, אינן רמב"ם הל' ברכות פ"א ה"ח.

מור וש"ע.

ב תוס' סוכה נו, א ד"ה העושה (הא). ש"ע.

ג שכן היה מקום לברך כשעושה לעצמו (ראה תוס' שם

בשם הירושלמי ברכות פ"א הל' ג. רמב"ם שם). וראה

לעיל סי' תלב ס"ד.

ד נוספת הגמרא מנחת נט שם ע"כ. רמב"ם שם. מנעס הא'

בלבוש. וראה גם לעיל סי' מ"א (בציצית). סי' רמב

ק"א ס"ק ג (שבטמטא נשאר רק מנעס זה). לקו"ש ח"ו ע'

188 הערה 56. שלחן הנזכר ח"ב ע' רנה.

ח ברייתא נו, א. מור וש"ע.

ו רמב"ם שם הל' ט. ודלעיל סי' תלב ש"ג ש"נ וראה גם

לעיל סי' תקה ס"ה.

ז ת"א סק"א.

ח ראה תוס' נו, א ד"ה העושה (הב). הגהות מיוסגות

הל' מילה פ"ג אות ד. לבוש סוף רס"י. וראה לקו"ש

ח"ב ע' 372 הערה 12. שלחן הנזכר ח"ב רנה. גידול תורה

ב ע' ס.

ט ראה מרדכי רנו תשפ"ט. לבוש שם.

י רב כהנא בגמרא נו, א. מור וש"ע. ועד"ל לעיל סי' תלב

ס"ג.

יא עירובין מ, ב. וראה גם לעיל סי' תרס"ג. לקו"ש הל"ז

ע' 15 הערה 12.

יב רא"ש פסחים פ"א סי' י. מור. והיינו שעולה גם על

מצות ישיבת סוכה (בדלקתן ס"ב). וראה אנ"ק ח"ו ע'

ע' מ. לקו"ש ח"ב ע' 128 ביהוד"ג. שלחן הנזכר ח"ב ע'

לרו.

יג ראה לעיל סוף פ"א, לקמן סוף הסעיף.